

**УПРАВЛІННЯ ОХОРОНИ ІСТОРИЧНОГО СЕРЕДОВИЩА
ЛЬВІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ**

ЗВІТ

**про роботу управління охорони історичного середовища
у 2015 році**

2016 р.

Управління охорони історичного середовища (далі – УОІС), утворене для забезпечення правових, організаційних, соціальних та економічних відносин у сфері охорони культурної спадщини з метою її збереження, використання об'єктів культурної спадщини у суспільному житті, захисту традиційного характеру історичного середовища міста.

Бачення

Управління охорони історичного середовища – координатор обачного оновлення та збереження історичної спадщини м. Львова.

Місія

Зберегти та відновити багатонаціональну культурну спадщину міста для наступних поколінь, забезпечити комфортне проживання мешканцям історичного міста.

Основні завдання управління

Основними завданнями управління є:

- забезпечення виконання Закону України «Про охорону культурної спадщини», інших нормативно-правових актів про охорону культурної спадщини на відповідній території, згідно з наданими повноваженнями;
- забезпечення захисту об'єктів культурної спадщини від загрози знищення, руйнування або пошкодження та організація відповідних охоронних заходів;
- організація розроблення відповідних концепцій та проектів щодо охорони культурної спадщини;
- підготовка пропозицій до програм соціально-економічного розвитку відповідної території і проектів місцевого бюджету та подання їх на розгляд відповідному органу виконавчої влади.

НАПРЯМКИ РОБОТИ УПРАВЛІННЯ

Збереження, реставрація та охорона пам'яток культурної спадщини

Організація охоронних заходів щодо пам'яток та їх територій у разі виникнення загрози їх пошкодження або руйнування внаслідок дії природних факторів чи проведення будь-яких робіт.

Розгляд звернень юридичних і фізичних осіб та вжиття необхідних заходів.

Укладання охоронних договорів та попередніх договорів про укладення в майбутньому охоронного договору на пам'ятки у межах повноважень, делегованих органом охорони культурної спадщини вищого рівня.

Забезпечення у встановленому порядку виготовлення, встановлення охоронних дощок, охоронних знаків, інших інформаційних написів, позначок на пам'ятках або в межах їх територій.

Здійснення просвітницької роботи з власниками та користувачами пам'яток.

Вживання заходів щодо запобігання самовільних робіт на пам'ятках.

Підготовка пропозицій та проектів документів щодо проведення робіт з консервації, реставрації, реабілітації, музеєфікації, ремонту та пристосування об'єктів культурної спадщини, відповідного використання пам'яток та подання їх на розгляд органу виконавчої влади.

Надання висновків

Надання висновків щодо:

- програм та проектів містобудівних, архітектурних і ландшафтних перетворень, меліоративних, шляхових, земляних робіт на пам'ятках місцевого значення, історико-культурних заповідних територіях та в зонах їх охорони, на охоронюваних археологічних територіях, в історичному ареалі міста, а також програм та проектів, реалізація яких може позначитися на стані об'єктів культурної спадщини;
- відчуження або передачі пам'яток місцевого значення їх власникам чи уповноваженими ними органами іншими особами у володіння, користування або управління;
- проектів розташування вивісок, реклами та малих архітектурних форм і літніх майданчиків в межах історичного ареалу міста.

Надання інформації юридичним та фізичним особам

Забезпечення юридичним та фізичним особам доступу до інформації про наявність об'єктів у переліках (списках) пам'яток архітектури, містобудування, історії, монументального мистецтва, археології, садово-паркового мистецтва.

Надання інформації щодо програм і проектів у зонах охорони пам'яток та історичному ареалі міста.

Інформування органів охорони культурної спадщини вищого рівня про пошкодження, руйнування, загрозу або можливу загрозу пошкодження пам'яток.

Виконання функції замовника

Виконання функції замовника на виявлення, дослідження, консервацію, реставрацію, реабілітацію, музеєфікацію, ремонт, пристосування об'єктів культурної спадщини та інші заходи щодо оновлення об'єктів культурної спадщини.

Здійснення міжнародних відносин

Здійснення міжнародних відносин у галузі охорони та використання об'єктів культурної спадщини відповідно до чинного законодавства. Впровадження та супровід міжнародних проектів.

Розвиток та перспективне планування в галузі охорони культурної спадщини

Організація розроблення відповідних концепцій та проектів охорони культурної спадщини.

Підготовка матеріалів та подання пропозицій на розгляд міському голові, виконавчому комітету та на затвердження раді, перспективних та поточних заходів (проектів) з охорони і використання пам'яток та регенерації історичного середовища.

Популяризація справи охорони культурної спадщини

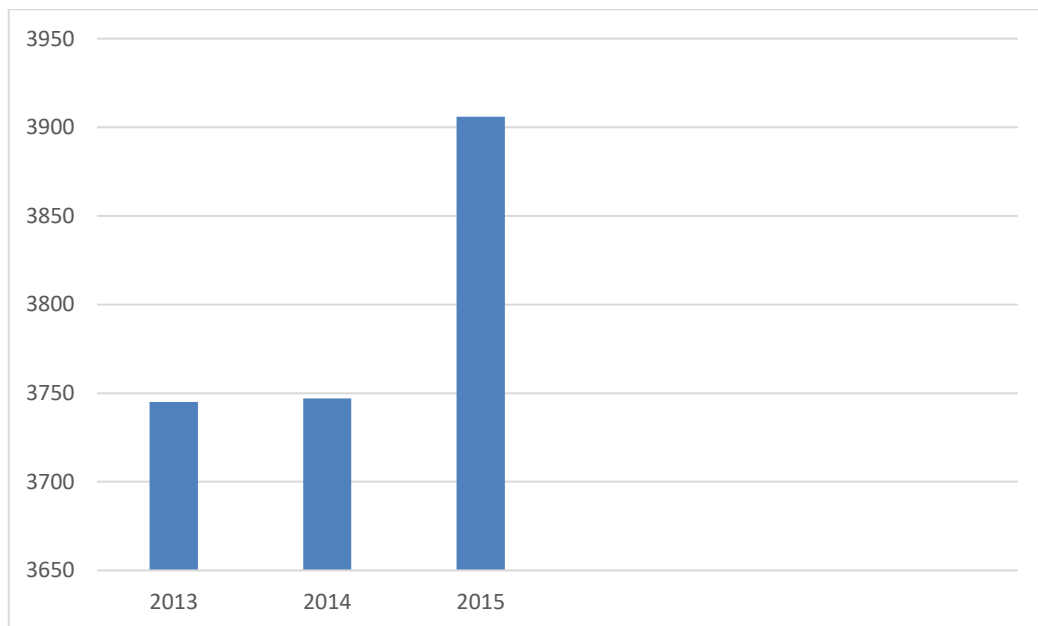
Популяризація справи охорони культурної спадщини, організація науково-методичної, експозиційно-виставкової та видавничої діяльності у цій сфері.

ВИКОНАННЯ УПРАВЛІННЯМ РОБІТ, ПРОЕКТІВ, ЗАВДАНЬ У 2015 РОЦІ

Опрацювання звернень фізичних та юридичних осіб

За звітний період опрацьовано **3906** звернень, заяв і документів.

Діаграма 1. Динаміка надходження в управління звернень, заяв та документів у 2013-2015 рр.

За результатом розгляду окремих категорій звернень:

- підготовлено **449** висновки щодо проектної документації на проведення ремонтно-реставраційних робіт;
- надано **57** висновки щодо містобудівних та історико-містобудівних обґрунтувань на будівництво, реконструкцію споруд в межах історичного ареалу міста;
- розглянуто та затверджено **26** реставраційних завдань;

- розглянуто **619** проектів на встановлення вивісок та надано відповідні висновки;
- опрацьовано **3** проекти на встановлення малих архітектурних форм та надано відповідні висновки;
- розглянуто **81** проект розміщення літніх майданчиків біля стаціонарних закладів ресторанного господарства та надано відповідні висновки;
- надано **99** довідок про коефіцієнт культурної цінності пам'яток культурної спадщини.

Надано відповіді на **48** запитів, вимог прокуратури та правоохоронних органів міста стосовно дотримання законності у сфері охорони пам'яток.

Забезпечення охорони об'єктів культурної спадщини

Укладено **52** охоронні договори на пам'ятки культурної спадщини (їх частини) з власниками (користувачами) пам'яток та укладено **54** попередні договори про укладення в майбутньому охоронних договорів на пам'ятки культурної спадщини (їх частини) з користувачами (орендарями) пам'яток архітектури.

Складено **73** протоколи про адміністративне правопорушення у сфері охорони культурної спадщини та сформовано адміністративні справи. Внаслідок накладання штрафних санкцій до міського бюджету надійшло близько **17** тис. грн.

Подано **32** звернення до правоохоронних органів та установ стосовно вжиття заходів по проведенню самовільних робіт на пам'ятках.

Участь в роботі комісій, робочих груп, секторів, консультативних рад

Працівники управління брали участь у роботі:

- міжвідомчих комісій при районній адміністрації Галицького, Личаківського та Франківського районів;
- комісії з видачі паспортів на встановлення відкритих літніх майданчиків у м. Львові біля об'єктів ресторанного господарства для здійснення підприємницької діяльності;
- робочої групи з попереднього розгляду документів для розміщення реклами та погодження проектів вивісок;
- комісії з підготовки пропозицій для надання в оренду майна територіальної громади м. Львова;
- секторі погодження інженерних мереж Львова,
- комісії з визначення коефіцієнтів культурної цінності будинків - пам'яток архітектури, історії.

При управлінні охорони історичного середовища Львівської міської ради працювала науково-консультативна рада, яка складається з провідних науковців в галузі реставрації та збереження

культурної спадщини, представників громадських організацій (Спілки архітекторів, Благодійного фонду «Збереження історико-архітектурної спадщини міста Львова»), членів ІКОМОС. Всі важливі питання щодо збереження об'єкта всесвітньої спадщини ЮНЕСКО, проекти нового будівництва чи важливих реставраційних робіт розглядались на засіданнях науково-консультативної ради. У 2015 році проведено **9** засідань науково-консультативної ради, на яких розглянуто **36** питань стосовно збереження культурної спадщини м. Львова.

На виконання розпорядження міського голови від 16.06.2011 р. № 257 діяла робоча група для координації, супроводу та моніторингу реалізації Інтегрованої концепції розвитку центральної частини м. Львова, координацію роботи якої організовувало управління.

Організовано та проведено одинадцять зустрічей робочої групи (10.02.2015, 24.02.2015, 26.02.2015, 12.03.2015, 02.04.2015, 23.04.2015, 14.05.2015, 04.06.2015, 25.06.2015, 10.09.2015, 11.12.2015), а також ряд робочих зустрічей груп експертів в окремих галузях для вирішення різних питань щодо реалізації та супроводу проектів Інтегрованої концепції розвитку центральної частини м. Львова.

Залучення громадськості до програм та проектів на території історичного ареалу міста

Проводилась робота з мешканцями щодо участі у Програмах оновлення та проведення ремонтно-реставраційних робіт балконів, внутрішніх двориків, сходових кліток, вікон та брам.

Впродовж лютого-квітня працівники управління взяли участь у звітуванні Львівських комунальних підприємств, ознайомили мешканців з актуальними питаннями збереження архітектурної спадщини міста, програмами співфінансування з реставрації вікон і брам, з впорядкування двориків житлових будинків, з реставрації балконів на фасадах об'єктів культурної спадщини міста, реставрації та ремонту сходових кліток. Презентували «Довідник облаштування міста. Правила поведінки в історичному середовищі» та розповсюдили ряд інформаційних флаєрів, таких як: «Життя в будинку – пам'ятці архітектури», «Програма реставрації історичних вікон і брам будинків», «Інтегрована концепція розвитку центральної частини міста Львова», «Історичні вікна. Збереження та оновлення», «Муніципальний розвиток та оновлення старої частини м. Львова». А також інформували про участь у щорічній урбаністично-культурній платформі «Майстерня міста».

Співпраця (консультативні та робочі зустрічі) з районними адміністраціями міста та працівниками Львівських комунальних підприємств з питань охорони культурної спадщини міста. В рамках окремих зустрічей проведено обстеження фасадів пам'яток, двориків, консультації працівників Львівських комунальних підприємств щодо правил проведення ремонту будинків в історичному ареалі міста,

дотримання вимог пам'яткоохоронного законодавства та порядку організації роботи щодо усунення самовільних змін на пам'ятках. Надавались консультації про проведення інвентаризації і відслідковування можливих змін на пам'ятках при здійсненні нагляду працівниками ЛКП за станом благоустрою, відомчого і приватного житлового фонду.

Працівниками управління постійно надавались фізичним та юридичним особам консультації з питань збереження та реставрації об'єктів культурної спадщини, у т. ч. у рамках проведення заходу «Майстерня міста», під час заслуховування звітів Львівських комунальних підприємств та проведення тематичних зустрічей і семінарів.

На особистому прийомі начальника управління розглянуто та прийнято рішення щодо вирішення **70** звернень фізичних та юридичних осіб. Проведено **18** прес-конференцій, **12** радіо - та телеефірів, надано **347** коментарів для ЗМІ.

Управлінням підготовлено проект рішення виконавчого комітету Львівської міської ради від 08.05.2015 р. № 306 «Про встановлення альтанок для проведення заходу «Майстерня міста». У рамках «Майстерні міста» управлінням було організовано ряд заходів, зокрема: конкурс світлин на тему: «Яким я хочу представити «Об'єкт Всесвітньої Спадщини ЮНЕСКО «Львів – Ансамбль історичного центру» на виставці світлин присвяченій 70-річчю з дня заснування ЮНЕСКО», пізнавально-популяризаційні квести «стежками Підзамча».

У співпраці з проектом «Муніципальний розвиток та оновлення старої частини міста Львова» організовано практичний семінар для залучення громадськості в оновленні внутрішнього двору на вул. Валовій, 21. В рамках цього семінару міждисциплінарна група студентів займалася напрацюванням ідей щодо оновлення та нового креативного використання простору внутрішнього двору. Семінар було спрямовано на те, щоб спільно з мешканцями будинку розробити ескіз проекту оновлення двору на основі їхніх побажань.

У вересні проведено семінар з опису стану будинку на вул. Лисенка, 3, що є пам'яткою архітектури. Цей об'єкт вибрано на другому Ярмарку ініціативних власників, який відбувався в рамках «Майстерні міста» 2015 року, мешканці виявили бажання змінити свій будинок на краще. Учасниками дводенного семінару стали архітектори спеціалізованих фірм та управління охорони історичного середовища ЛМР. Мешканці отримали першочерговий план заходів для оновлення будинку.

Участь у реалізації програм

соціально-економічного та культурного розвитку міста

Управління брало участь у реалізації наступних програм:

- Комплексної стратегії розвитку Львова 2012-2025 рр.;

- Інтегрованої концепції розвитку центральної частини Львова, яка затверджена ухвалою Львівської міської ради № 429 від 21.04.2011 р. «Про затвердження Інтегрованої концепції розвитку центральної частини Львова»;
- Програми соціально-економічного та культурного розвитку м. Львова на 2014-2016 роки, яка затверджена ухвалою Львівської міської ради від 10.04.2014 № 3199 «Про затвердження Програми соціально-економічного та культурного розвитку м. Львова на 2014-2016 роки».

Для реалізації даних програм управління виконувало функції замовника на розроблення проектно-кошторисної документації та проведення ремонтно-реставраційних робіт пам'яток архітектури, містобудування, історії, монументального мистецтва.

На замовлення управління розроблена проектно-кошторисна документація (ПКД) на такі об'єкти:

- Реставрація вітражів СШ № 6 на вул. Зеленій, 22;
- Реставрація фасадів будинку на вул. Краківській, 34;
- Реставрація фасадів будинку на вул. Лесі Українки, 10;
- Реставрація фасаду будинку на вул. С.Крушельницької, 23;
- Реставрація фасаду будинку – пам'ятки архітектури на пл. Ринок, 18;
- Реставрація фасаду будинку – пам'ятки архітектури на вул. Староєврейській, 36 (вул. Братів Рогатинців, 39);
- Реставрація скульптурного декору аттика на вул. Є. Коновальця, 37;
- Реставрація балконів та скульптурної групи на вул. Листопадового Чину, 12;
- Реставрація балконів будинку пам'ятки архітектури на пл. Соборній, 7, та на вул. Князя Романа, 4 у м. Львові;
- Капітальний ремонт балконів на вул. Франка, 70 у м. Львові;
- Капітальний ремонт фасаду на вул. Театральній, 7;
- Заміна загальносправної каналізації та водопроводу в підвір'ї Вірменського Собору;
- Капітальний ремонт території площі Митної;
- Влаштування гідроізоляції церкви Св. П'ятниці;

Розпочато розроблення ПКД на наступні об'єкти:

- Реставрація та консервація руїн Високого Замку;
- Реставрація вітражів церкви Преображення Господнього на вул. Краківській, 21.

На основі розробленої ПКД проводились ремонтно-реставраційні роботи на наступних об'єктах, де управління виконувало функції замовника, а саме:

- завершено ремонтно-реставраційні роботи дахів храму св. Івана Золотоустого на вул. М. Лисенка, 43 у м. Львові;

- завершено реставрацію балконів головного фасаду адміністративного будинку – пам'ятки архітектури на вул. С. Бандери, 1;
- завершено реставраційно-ремонтні роботи даху Церкви Вознесіння Господнього на вул. Старознесенській, 23.
- розпочато ремонтно-реставраційні роботи фасадів та даху пам'ятки архітектури XVII ст. - "Музей Пінзеля" у м. Львові;
- розпочато реставрацію фасадів будинку на вул. Краківській, 34;
- розпочато реставрацію фасаду будинку на вул. С. Крушельницької, 23;
- розпочато реставрацію фасаду будинку – пам'ятки архітектури на пл. Ринок, 18;
- розпочато роботи з заміни загальносправної каналізації та водопроводу в підвір'ї Вірменського Собору;
- розпочато реставрацію балконів будинку пам'ятки архітектури на пл. Соборній, 7;
- розпочато капітальний ремонт території між будинками № 35 на вул. Староєврейській та № 3 на вул. Арсенальській.
- розпочато реставрацію і консервацію руїн синагоги Турей Загав (Золота Роза);
- виконано реставрацію вітражів СШ № 6 на вул. Зеленій, 22;
- виконано реставрацію скульптурного декору аттика на вулиці Є. Коновальця, 37;
- виконано реставрацію скульптурної групи на фасаді будинку на вул. І. Франка, 2;
- виконано реставрацію балконів та скульптурної групи на вул. Листопадового Чину, 12;
- виконано капітальний ремонт балконів на вул. Франка, 70 у м. Львові;
- виконано капітальний ремонт фасаду на вул. Театральній, 7;
- виконано капітальний ремонт сходів будівлі Національного академічного українського драматичного театру імені Марії Заньковецької на вул. Лесі Українки, 1;
- капітальний ремонт території площі Митної (виконано роботи з ремонту та заміни водовідведення (каналізації) на території площі).

У рамках спільного українсько-німецького проекту «Муніципальний розвиток та оновлення старої частини міста Львова» проведено реставрацію **130** вікон та **17** брам на **49** будинках. У 2015 році проведено ремонт і реставрацію **20** балконів на **10** будинках міста. Розпочато реставрацію та капітальний ремонт **7** балконів головних фасадів на **3** будинках, роботи будуть завершені у 2016 р.

Працівниками управління здійснювався нагляд за веденням ремонтно-реставраційних робіт, які виконувались на замовлення виконавчих органів місцевого самоврядування.

Міжнародна співпраця у галузі охорони і використання об'єктів культурної спадщини

Продовжувалась реалізація українсько-німецького проекту «Муніципальний розвиток та оновлення старої частини м. Львова» (GIZ та управління охорони історичного середовища).

У рамках Проекту діяв ряд програм спільного фінансування реставраційних та ремонтних робіт, метою яких було залучення мешканців історичної частини міста до процесів збереження історичних елементів будівель, а також оновлення та покращення свого життєвого простору.

У 2015 році діяли такі програми:

- Програма реставрації історичних вікон та вхідних дверей: проведено реставрацію 130 вікон та 17 брам (49 об'єктів), тривають роботи з реставрації 11 вікон на 3-х об'єктах та 5-ти брам на 5-х об'єктах (втілюється спільно з управлінням охорони історичного середовища та КУ Інститут міста).
- Програма співфінансування реставрації балконів: завершено реставрацію 2-х лоджій та 2-х балконів на будівлі, роботи на якій були розпочаті у 2014 році на вул. Хмельницького, 5 (4) та капітальний ремонт 3-х балконів на вул. Короленка, 15 (3).
- Проведено реставрацію 4-х балконів на 2-х будинках: вул. Просвіти, 6 (2), вул. Куліша, 33 (2).
- Проведено капітальний ремонт 4-х балконів на 3-х будинках: вул. Братів Рогатинців, 45 (1), вул. Замарстинівська, 3 (2), пл. Я. Осмомисла, 1 (1).
- Розпочато реставрацію та капітальний ремонт балконів головних фасадів на житлових будинках: на вул. Дорошенка, 29 (4 балкони); на вул. Курбаса, 8 (1 балкон); будинок на вул. Короленка, 17 (2 балкони). Завершення реставрації та капітального ремонту 7-ми балконів на 3-х будинках, заплановано на 2016 р.
- Програма співфінансування з поточного ремонту (впорядкування) внутрішніх дворів: у 2015 р. завершено роботи з впорядкування дворів на вул. Коперника, 30 та вул. Дрогобича, 10.
- Проведено роботи із покращання трьох дворів за адресами: вул. Кониського, 3-5, вул. Газова, 6 та вул. Мулярська, 7. Об'єкти було обрано в результаті конкурсу серед зацікавлених мешканців середмістя та за їх фінансової участі. Розпочато роботи з впорядкування двору на вул. Шопена, 3 - вул. Лепкого, 7 (завершення заплановано у 2016 р.). (організатор конкурсу та співавтор проектів управління охорони історичного середовища, втілюється спільно з КУ Інститут міста, Галицькою і Личаківською районними адміністраціями).
- Програма спільного фінансування реставрації сходових кліток: було завершено реставрацію сходової клітки на вул. Театральній 12, роботи з реставрації виконувались у 2013-2014 рр., завершені у

2015 році. Під час реставраційних робіт виконано реставрацію дерев'яних сходів, відновлення квартирних дверей за історичним зразком, реконструкцію історичного стінопису, реставрацію автентичного розпису стель.

- У 2015 році проведено реставрацію сходової клітки, автентичного розпису стель та стін, а також вхідних дверей у помешкання на вул. К. Левицького, 10. (проект реалізовано спільно з районними адміністраціями, супровід робіт здійснювало управління охорони історичного середовища).

Німецьке товариство міжнародного співробітництва GIZ у рамках діяльності проекту «Муніципальний розвиток та оновлення старої частини м. Львова» надало на реставрацію та оновлення пам'яток міста фінансову допомогу у розмірі **6 225,036** тис. грн.

У рамках проекту «Спільна спадщина», за кошти Міністерства культури та національної спадщини Польщі, проведено роботи з збереження історико-культурної спадщини м. Львова, зокрема:

Реалізовано черговий (8-й етап) спільних професійних, комплексних ремонтних і реставраційних робіт на Личаківському цвинтарі, а саме оновлення могил і надгробків та інвентаризація поховань.

Виконано черговий етап реставраційних та консерваційних робіт У Латинському кафедральному соборі Успіння Пресвятої Діви Марії на пл. Катедральній, 1.

У інтер'єрі Вірменського кафедрального собору Успіння Пресвятої Богородиці на вул. Вірменській, 7 був проведений 9-й етап консерваційних робіт настінної поліхромії Яна Генріка Розена.

Виконано реставрацію та консервацію колони Св. Христофора у подвір'ї Вірменського кафедрального собору Успіння Пресвятої Богородиці на вул. Вірменській, 7.

У костелі св. Антонія на вул. Личаківській, 49а виконано перший етап консерваційних робіт головного вівтаря.

Реставровано обеліск Т. Висньовському і Ю. Капустинському на горі Страт (між вул. Клепарівською та вул. Золотою).

У Костелі Петра і Павла ордену оо. Єзуїтів на вул. Театральній, 11 у м. Львові проведено черговий (3-й) етап консервативних робіт для захисту стінопису.

За кошти Міністерства культури та національної спадщини республіки Польщі, у рамках проекту «Спільна спадщина», виконано робіт на суму **7 329,85** тис. грн.

Популяризації справи охорони культурної спадщини та обмін досвідом

Для відродження і продовження традиції історичних ремесел, експерти спільного українсько-німецького проекту «Муніципальний

розвиток та оновлення старої частини м. Львова» провели семінари з підвищення кваліфікації у галузі реставрації для майстрів різних ремесел: столярів, каменярів, малярів, штукатурів, ковалів тощо, до організації проведення яких було залучено управління охорони історичного середовища. Впродовж року проведено ряд семінарів, зокрема:

- Проведено два практичні семінари з відновлення історичних розписів стін та стель (відновлення історичних розписів сходової клітки на вул. Театральній, 12).
- З 28 липня по 4 серпня у Львові відбувся практичний семінар для місцевих столярів. Темою семінару була пам'яткоохоронна реставрація та енергомодернізація історичних вікон.
- З вересня проектом «Муніципальний розвиток та оновлення старої частини міста Львова» проведено семінар з розрахунку кошторисної вартості реставраційних робіт.
- Наступною темою семінару з реставрації став портал над вхідною брамою на вул. Січових Стрільців, 2. Впродовж 14-15 вересня відбувся практичний семінар на тему «Проведення аналізу на рівень засолення та знесолення натурального каменю». Семінар проходив у 2 етапи, наступний семінар проведено у жовтні 2015 року. До участі запрошено архітекторів, реставраційні фірми, реставраторів та студентів.
- 6 жовтня реставратор та GIZ-експерт Крістоф Юнгганс презентував доповідь «Старі вікна по-новому!» в рамках осіннього Міжнародного будівельного форуму в палаці спорту «Україна».
- 8 жовтня на вул. Левицького, 10, де реставрувалася сходова клітка, відбувся навчальний семінар з техніки імітації дерева. Проведено навчання для малярів та столярів.
- З 22 по 24 жовтня 2015 року у Львові проведено другий модуль семінару для громадських модераторів. Тренінг проводився для працівників міськради та представників громадськості з метою створення у Львові кола кваліфікованих модераторів для проведення громадських обговорень / слухань / зустрічей з різних питань, що стосуються оновлення та розвитку міста.
- Наприкінці жовтня відбувся семінар на тему «Принципи проведення енергоефективних заходів в історичних будівлях».

Обмін досвідом у галузі охорони культурної спадщини та інтегрованого розвитку міста.

Співорганізація зустрічей з мешканцями та групою експертів щодо розроблення цілісної концепції впорядкування території площі Св.Теодора.

Участь в організації та проведенні святкування 110-ліття будинку колишнього Страхового товариства «Дністер», що на вул. Руській, 20. З нагоди ювілею було проведено екскурсії будинком, презентація ковальських виробів та керамічних плиток, які було виготовлено за

зразком оригіналу, виставку світлин будівлі з описом цінних елементів та короткими історичними даними.

Участь у семінарі «Збереження автентичності вікон кам'яниць: розмова з небайдужою громадою». На зустрічі обговорено: ситуацію зі збереженням автентичних вікон в історичному центрі Львова, необхідність збереження дерев'яних вікон з точки зору історичної цінності та енергоощадності, методи реставрації дерев'яних вікон.

У рамках дводенного візиту з обміну досвідом "Україна Єдина" (30-31 березня), в межах проекту «Ініціатива захисту прав та представлення інтересів органів місцевого самоврядування», що організовувався Асоціацією міст України спільно з КУ «Інститут міста», управління презентувало доповідь «Досвід розробки та реалізації Інтегрованої концепції розвитку центральної частини міста Львова».

Починаючи з 2012 року у Львові щорічно, впродовж червня, проводяться заходи з залучення мешканців до розвитку міста, усвідомлення та активного використання міського простору, розуміння цінності історичного житлового фонду, збереження історичної спадщини та житлової функції в середмісті. Заходи проводяться під гаслом «Майстерня міста». З 5 по 21 червня У рамках «Майстерні міста» управлінням було організовано ряд заходів, зокрема: конкурс світлин на тему: «Яким я хочу представити «Об'єкт Всесвітньої Спадщини ЮНЕСКО «Львів – Ансамбль історичного центру» на виставці світлин присвяченій 70-річчю з дня заснування ЮНЕСКО», пізнавально-популяризаційні квести «Стежками Підзамча», екскурсії двориками, впорядкованими в рамках Програми сприяння з впорядкування двориків спільним українсько-німецьким проектом «Муніципальний розвиток і оновлення старої частини м. Львова».

Співорганізація та участь у серії лекцій, дискусій та бесід під спільною назвою "Єврейські дні у Ратуші: спільна спадщина та відповідальність", на яких дослідники та практики з України, Польщі, Сполучених Штатів Америки розказали про історію та культуру євреїв у Львові, в Галичині, в Україні і загалом - у Східній Європі. Також під час "Єврейських днів у Ратуші" презентовано ініціативу створення меморіальних та освітніх просторів у історичному єврейському кварталі.

Організовано ряд заходів присвячених Дням європейської спадщини у м. Львові, а саме: участь в організації екскурсій сецесійними будівлями та організації виставки «Сецесія у Львові», організація тематичних квестів «У пошуках сецесії».

В рамках поширення досвіду Львова в галузі інтегрованого розвитку міста на національному рівні 16-17 листопада 2015 року у м. Полтава було організовано 3-тю Академію інтегрованого розвитку міст, до роботи якої були залучені члени робочої групи. Головною темою Академії 2015 року стала участь громади міста як складова успіху місцевого адміністрування. Під час дводенної конференції

ключовим питанням для обговорення було залучення суб'єктів різних галузей життя міста в процесі розвитку. Під час Академії обговорені передумови, вимоги та можливості реалізації залучення громади, а також представлені кращі проекти в цій галузі з України та Німеччини. Представники управління охорони історичного середовища презентували одну з центральних доповідей Академії та взяли безпосередню участь у роботі робочих груп.

Участь у зустрічах щодо впровадження у Львові пілотного проекту «Вулиця для всіх».

Участь у розробці концепції туристичного навантаження міста.

Співпраця з органами охорони культурної спадщини вищого рівня

У січні 2015 року, через Міністерство закордонних справ України, у відповідь на рішення 37COM 7B.87 Комітету всесвітньої спадщини ЮНЕСКО (прийняте на 37-ій сесії ЮНЕСКО, м. Пномпень, Камбоджа, 16-27 червня 2013 р.), у центр Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО подано звіт про виконання робіт у 2014 році, які проводились на території об'єкта Всесвітньої Спадщини С 865 «Львів – Ансамбль історичного центру (Україна)» (попунктно).

У квітні 2015 р. взято участь у засіданні Національної комісії України у справах ЮНЕСКО.

Подано пропозиції Львівської міської ради для включення їх до чергового номера інформаційного бюлетеня Національної комісії України у справах ЮНЕСКО.

Участь у роботі 39-ї сесії Комітету всесвітньої спадщини ЮНЕСКО, яка відбулася у період з 29 червня по 4 липня 2015 р. у м. Бонн (Німеччина).

Участь у Міжнародній науково-практичній конференції «Міжнародний досвід охорони, збереження та популяризації об'єктів всесвітньої культурної спадщини» (до 70-річчя з дня заснування ЮНЕСКО). Експонування управлінням світлин-переможців конкурсу «Яким я хочу представити «Об'єкт Всесвітньої Спадщини ЮНЕСКО «Львів – Ансамбль історичного центру», організованого у рамках заходу «Майстерня міста».

Взято участь у круглому столі «Збереження культурної спадщини – питання національної безпеки України», який відбувся 05.11.2015 у м. Києві. На круглому столі обговорювались нагальні питання збереження культурного надбання та внесення змін до існуючого правового поля охорони об'єктів культурної спадщини, розташованих на території України. Львовом показано презентацію покрокових дій виконаних для реставрацій та ремонту об'єктів-пам'яток культурної спадщини, а також напрямки робіт по відновленню громадських просторів та популяризації збереження культурної спадщини м. Львова.

Участь у започаткуванні Асоціації об'єктів всесвітньої спадщини в Україні. Підписано Резолюцію Міжнародної науково-практичної конференції «Міжнародний досвід охорони, збереження та популяризації об'єктів всесвітньої культурної спадщини» щодо започаткування Асоціації.

Інформування Центру Всесвітньої Спадщини ЮНЕСКО про реалізацію важливих проектів на території об'єкта, внесеного до Списку Всесвітньої Спадщини ЮНЕСКО.

Подання у Міністерство культури України на розгляд проектних документацій щодо виконання реставраційних робіт на пам'ятках національного значення.

Подання у Державну архітектурно-будівельну інспекцію України документів для отримання дозволів на проведення робіт.

Фінансові показники управління у 2015 році

Витрати загального фонду по управлінню (поточні видатки) склали - **1 791,7** тис. грн.

Витрати спеціального фонду (бюджету розвитку міського бюджету м. Львова) по управлінню (інші видатки) склали - **7 357,9** тис. грн.

У 2015 році управління, виконуючи функцію замовника, здійснило фінансування проектів:

- «Збереження, розвиток, реконструкція та реставрація пам'яток історії та культури» (КФК 150201) на суму **5 855,5** тис. грн.
- «Розробка схем та проектних рішень масового застосування» на суму **189, 992** тис. грн.

Судова практика

Взято участь у розгляді **57** судових справ. Працівником управління проводилась робота щодо представлення інтересів управління у всіх судах загальної юрисдикції.

Управління представляє інтереси громади м. Львова щодо захисту пам'яток культурної спадщини.

Проблемні фактори в роботі управління

Відсутність планового фінансування з державного бюджету України ремонтно-реставраційних робіт пам'яток національного та місцевого значення.

Відсутність достатніх повноважень для виконання поставлених законом України «Про охорону культурної спадщини» та визначених положенням про управління завдань в частині забезпечення збереження культурної спадщини міста.

У зв'язку з великою кількістю судових справ, у яких управління залучене як третя сторона, та необхідністю подавати позови від

управління за неналежне використання пам'яток, відсутня достатня кількість юристів.

У зв'язку з збільшенням об'ємів робіт щодо проведення реставраційних і консерваційних робіт на пам'ятках, об'єктах культурної спадщини міста, та насамперед, з метою здійснення першочергових реставраційних робіт для збереження цінних елементів скульптури управління потребує створення відділу для виконання функцій замовника.

**Основні завдання управління на 2016 рік.
Проекти, які будуть здійснюватись у 2016 році для збереження
об'єктів культурної спадщини**

1. У рамках реалізації заходів Комплексної стратегії м. Львова 2012-2025 р. р., Інтегрованої концепції розвитку центральної частини Львова, розділи «Культурна спадщина та житлове господарство», «Громадський простір» і на виконання Програми соціально-економічного та культурного розвитку м. Львова на 2014-2016 роки, за напрямком «Культурна спадщина» планується:

- виконання програми щодо реставрації окремих елементів пам'яток: вікон, брам, балконів, дахів, скульптур, фасадів, вітражів.
- виконання програми щодо впорядкування територій пам'яток: внутрішніх дворів, прилеглих територій, історичних площ.
- виконання програми щодо реставрації пам'яток архітектури та містобудування, історії: храмів, адміністративних будинків, житлових будинків.
- виконання програми щодо реставрації пам'яток історії, монументального мистецтва на території Личаківського цвинтаря: надгробків, скульптур.

2. Проведення інформаційно-просвітницької роботи з власниками та користувачами пам'яток.

3. Залучення позабюджетних коштів на виконання ремонтно-реставраційних робіт.

4. Виконання функції замовника з проведення робіт консервації та реставрації об'єктів культурної спадщини м. Львова.

**Робота підпорядкованих управлінню структурних підрозділів
ЛКП «Археологічно-архітектурна служба м. Львова» та
ЛКП «Музей «Личаківський цвинтар»**

ЛКП «Археологічно-архітектурна служба м. Львова»

У звітному періоді обсяг реалізованих юридичним і фізичним особам послуг склав 637 400 грн.

На замовлення юридичних і фізичних осіб ЛКП «ААС» у 2015 році виготовило:

59 актів технічного стану пам'яток культурної спадщини;
 9 паспортів пам'яток архітектури;
 13 історико-містобудівних об'єктів;
 проектно-кошторисну документацію (робочі проекти) на 9 об'єктів;
 4 реставраційних завдання;
 1 паспорт опорядження фасаду;
 1 проект влаштування літнього майданчика;
 проведені комплексні дослідження щодо консервації та охорони історичної спадщини підземель Львова.

ЛКП «Музей «Личаківський цвинтар»

За 2015 рік загальний дохід, отриманий музеєм від надання послуг населенню, склав – 6328,7 тис. грн., ріст загального доходу – 37,4%. З історико-культурним надбанням музею ознайомилось 177347 осіб.

За звітний період з метою збереження культурної спадщини було виконано наступні роботи з благоустрою та впорядкування території музею:

- ремонт та реставрація другої вхідної брами Личаківського цвинтаря від вул. Шімзерів (99,9 тис. грн.);
- поточний ремонт та реставрація фасаду приміщення охорони біля другої вхідної брами Личаківського цвинтаря (45,2 тис. грн.);
- поточний ремонт огорожі на Полі Почесних поховань №76 (біля поховань учасників АТО) на суму -152,6 тис. грн.;
- благоустрій території між полем №76 і полем №79;
- встановлення пам'ятників на похованнях чотирьох Героїв Небесної сотні (Поле почесних поховань №67) на суму - 175, 2 тис. грн.;
- ремонт квітників біля надмогильного пам'ятника Івана Франка (поле №4) на суму - 12,7 тис. грн.;
- встановлення систем відеоспостереження (4 камери - 95,9 тис. грн);
- ремонт пам'ятників та гробниць (власними силами):
- педагога, філолога Іллі Кокорудза (поле №60);
- підпоручика австрійської артилерії, УСС П. Лиськевича (поле №85);
- проф. Львівської ветеринарної академії І. Курдидика (поле №60а);
- відомої галицької родини Дрималиків (поле №4);
- родини Рутковських, в якій похований останній директор банку «Дністер» - Зенон Рутковський (поле №15);
- поета, театрального діяча і критика Степана Чарнецького (поле №19);
- реставрація пам'ятників:
- історика, фольклориста К.Заклинського (поле №54); лікаря, громадського діяча Івана Куровця (поле №73); священника Філомена Авдиківського (поле №74) на суму – 65,6 тис.грн.;
- педагога, священика Івана Фіголя (поле 75); сотника УГА Василя Глуховецького (поле 76); громадського діяча, дружини І.Франка

- Ольги Хоружинської (поле 4), галицького політичного діяча Йоахима Хоминського (поле 20) на суму – 99,3 тис.грн.;
- підприємця Роберта Домса (поле № 69, за кошти інвесторів на суму - 42,9 тис.грн).
 - встановлення флагштоків на Полях Почесних поховань Личаківського цвинтаря №№ 67,76 на суму – 29,5 тис.грн.;
 - облицювання гранітними плитами бетонного постаменту на Полі Почесних поховань №76 Личаківського цвинтаря на суму – 29,6 тис.грн.;
 - облаштування частини гранітних сходів на Полі Почесних поховань №76 на суму - 97,5 тис.грн.;
 - заощення бруківкою території, прилеглої до поховань учасників АТО (Поле Почесних поховань №76) - 170 м²;
 - облаштування трав'яних газонів на території, прилеглій до поховань учасників АТО (Поле Почесних поховань №76 Личаківського цвинтаря) на суму - 16,7 тис.грн. (210 м²);
 - ремонт цегляної огорожі (50 м.п.) та прокладання алеї (150 м²) з бетонної бруківки на полі №83;
 - викладання алеї з базальтової бруківки на території найстарішої частини Личаківського цвинтаря (50 м²);
 - встановлення надмогильний знак на віднайденій могилі інженера-архітектора, реставратора Михайла Ковальчука (поле №50);
 - зрізка аварійно-небезпечних дерев, кущів, самосіву – 99,0 тис.грн.;
 - підняття та вирівнювання пам'ятників, які перебували в аварійному стані (148 пам'ятників).
- У 2015 році науковим відділом музею здійснено наступні роботи:
- інвентаризація території Личаківського цвинтаря в рамках спільного українсько-польського проекту (за участі НУ «Львівська Політехніка»;
 - інвентаризація території, доповнення картотеки наукового відділу музею на 3 тис. позицій (картотека налічує 57 тис. карток);
 - створено електронну базу даних поховань Личаківського цвинтаря 1993-2014 рр.;
 - розпочато створення електронної бази поховань Личаківського цвинтаря з II п. XIX ст. по 1993 р. на основі опрацювання архівних книг реєстрації поховань Личаківського цвинтаря;
 - доповнено інформаційно-ілюстративним матеріалом сайт музею;
 - опрацьовано архівні книги поховань Личаківського цвинтаря періоду Другої Світової війни (до 1942 р.)

Начальник управління

Л. Онищенко-Швець